

MONUMENTULU

219248

DELA

CĂLUGĂRENI.

DRAMĂ ÎNTR'UNŪ ACTŪ

DE

BCU Cluj / Central Library Cluj
V. MANIU.

„Facă coriulă ca suvenirea măreșului
„monumentu dela Călugăreni, care ascunde
„în ruine geniulu Românii și virtușile
„străbune din secolulu allă XVI, să ne
„inspire în acéștă epocă a rătăciriloră; să
„redescepte în sufletulu nostru iubirea de
„Nașione înfrățindă, pe toți Aș Eî sub glo-
„riosulu drapelulă allă Românismulu.

BUCURESCI.

TIPOGRAF-EDITOR IOAN WEISS,

Strada Clemenței No. 15.

1871.

MONUMENTULU

DELA

CĂLUGĂRENI.

DRAMĂ ÎNTR'UNŪ ACTŪ

DE

BCU Cluj Cent library Cluj
V. MANIU.

„Facă ceriul ca suvenirea mărețului
 „monumentu dela Călugăreni, care ascunde
 „în ruine geniulă României și virtușile
 „străbune din secolulă allă XVI, să ne
 „inspire în această epocă a rătăcirilor; să
 „redescepte în sufletulă nostru iubirea de
 „Nașione înfrățindă, pe toși și Ei sub glo-
 „riosulă drapelă allă Românismlui.

BUCURESCI.

TIPOGRAF-EDITOR IOAN WEISS,

Strada Clemenței No. 15.

1871.

In memoria

SCUMPEI MELLE FETIȚE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MARIA LIVIA,

reposită la 1870, Octobree, în etate de optă anî,
acéstă suvenire paternă.

TABLOULŪ I.
Geniulŭ Românŭ.

TABLOULŪ II
Triumfulŭ lui Mihaiŭ cellŭ Vitezŭ.

PERSÓNE :

MIHAIU CELLU VITÉZU, Domnulŭ României.

PETRASCU, fiulŭ seŭ.

BANULU MIHALCEA, capulŭ consiliuluiŭ domnescŭ.

BANULU MANTA, comandantŭ la Călugăreni.

SPATARULU PREDĂ,

STOLNICULU STROE.

COMISULU RADULU.

VORNICULU MITREA.

LOGOFÉTULU CRISTEA,

VISTERIULU DANU.

LOGOFÉTULU DUMITRU,

CLUCERULU STAMATE

AGA STOICA DIN FARCASI,

CLUCERULU VENTILA,

SPATARULU RADU CALOMFIRESCU.

MIH. HORVAT, } Generariiŭ lui Batori trimiŭi în
STEF. BÉKÉS, } tabăra Română.

Oastea română ŭi turcescă, însoțită de Tatarŭ, priso-
nierŭ etc.

~~~~~
Scena se petrece în anulŭ 1595 pe vadulŭ Călugărenilorŭ.

SCENA I.

(Scenajul înfățișează vadul Călugărenilor, spre stânga se vede cortul domnesc, de naintea cortului e stégul lui Mihai, două sentinele pădescă intrarea, în depărtare se văd de dreapta și stânga corturile taberei române.)

HORVAT, BÉKES, VENTILA, DANU, STAMATE.

(stândă de vorbă unil cu alții).

VENTILA *(cătră Horvat și Békes).* Atâta ni măi lipsia : urgia desbinării, — ca să ni lăsămă fără dora și póte óssele în vadul Călugărenilor. Găudecați, vă rogă, este lucru înțeleptă a se încrede ună Domnă în vitegia óstei, ca să și póta încerca noroculă cu o mână de ómenil?

HORVAT *(cu ironiă).* Ce suntă pentru Mihai 200 miil de Turcil?

BÉKES *(ridëndil).* O flóre la urechiă!

VENTILA. Numaif de nu l'aril înțepa vre-unil ghimpe : trandafiril aul și spinil!

HORVAT. Spinil eramă noi douil: eul și fratele Békes.

DANU. Nu sciul, dacă va fi nemeritul de astă dată lipsindu-se de voi!

STAMATE. Pare-mi-se că ne-a trasul pe sfóră — vorba Românilul! — nil-a degăucată tóte uneltirile și avemă s'ó pățimul!

VENTILA. Nu pré! Este de prevăclută ce are să urmeđe. Căderea armeloră nóstre este neîndoiósă. Ea il va da de capul. Eul unulul nu simtil plăcerea a-mil

pune viața pentru unu Domnū cutezătorū peste măsură. Cândū îmi va veni timpulū, voiū sci altă dată să-mī facū datoria de ostașū și Romānū.

HORVAT. Nu uita că Mihaiū are ochi de vulturū: ellū nu te va perde din vedere nicī o clipă!

BEKES. Mihaiū este pretutidentī, vede totulū, aude totulū!

HORVAT. Cellū mai micū semnū de șovăire și de o supunere îndouelmică te va perde!

VENTILĂ. Furia Osmanului nu'ī va da pasū a-și mai batte capulū cu mine.

DANU. Inlăturarea vóstră neasteptată mă face să credū că are unū prepusū, că cunósce tóte uneltirile nóstre.... Témă 'mī este că suntem trădați!

VENTILĂ. Și trădătorulū va fi Manta!... Eū aveamū o bună presimțire a mē pune la adăpostū. Este o norocire, că nu ni cunósce tóte tainele. M'amū feritū dinadinsū a i le descoperi. Trădarea lui Manta va fi măritū prepusulū la Mihaiū, nimicū mai multū!

HORVAT. Prin urmare, nu este cuvēntū a ne teme? Dar spune'mī, înțellesu-te-aī cu Sinan-Pașa?

VENTILĂ. Sinan a primitū cu multă bună voință propunerile melle; amū făcutū totulū ca să scapū țerra; sum împăcatū cu cugetulū meū! Nesajiulū de mărire a lui Mihaiū nī-a șeciuitū poporulū. De astă dată, voinđū a'și ispiti ursita, pune din noū în glocū sórtea țerreī și voesce să prefacă cămpiele mănóseī nóstre Romānie într'unū mormēntū rece, într'unū lacū de sânge!

STAMATE. A da pieptū cu uriașa putere păgānă este a încerca marea cu degetulū!

DANU. Şese-spre-şede miî a se pune cu 200 miî, este, pare-mi-se, mai multă decâtă-o nebunăcă cutezare!

BÉKES (cu unû surisû ironicû). Şi cu tôte acestea Mihaiû ne-a îndepărtatû, căci este sigurû de isbândă.

HORVAT (cu unû aerû vindicativû). In celle din urmă îşi va stempăra setea de mărire, gerfindû pe vitegîi sêi ostaşi şi mulţimea de poporû.... Dar să'lû lăsămû în voia ursitei salle şi să mai vorbimû despre alle nôstre. (Cătră Stamate.) Imî şiceai, Clucerû-Stamate, că aşi subscrisû tratatulû cu Batory?

STAMATE. I-amû închinatû ţerra.

DANU. Leulû nostru e legatû de mânî şi de picioare. Nicî că se putea altû-cum!

VENTILĂ. Singurulû miđ-locû a-lû îngiosi în ochii ţerrei!

HORVAT. Cum va remâne însê cu învoiala nôstră, la întemplantare de a căde Mihaiû în luptă?

VENTILĂ. Urmându'i eû pe tronû, vomû rennoi legăturile de prietenia cu Batory.

HORVAT. Vrei să şici de supunere?

VENTILĂ (continuândû). Să ne vedemû înainte de tôte scăpaşi de acestû demonû fără sajiû; să vedemû respinsă oştirăa păgână peste Dunăre; şi apoi....

HORVAT. Greutăţile sunt mari!

VENTILĂ. Mihaiû neapăratû va căde de astă-dată în cursa ce i-amû întinsû. Incâtû pentru alungarea Turcilorû, amû cuvântulû lui Batory că 'mî va da totû agûtorulû!

STAMATE. De cumû-va înse Machedonulû nostru îşi va fi luatû mesurî?

VENTILĂ. Mihaiû este pré-încređitorû.

DANU. Să nu ne gýoce Manta vre-o festă!

VENTILĂ. Trădătorii n'aū credință în ochii unui Domnū ca Mihaiū.

BĒKES. Fiindū ast-felū, mâne îți vomū putē aduce urările nōstre la picioarele tronului?

VENTILĂ. Ținū mai multū la aģutorulū ce mi s'a fāģaduitū.

DANU (*observāndū apropierea lui Manta și Cristea*). Logofētulū Cristea și comisulū Manta!

STAMATE (*privindū în acea direcțiune*). Da, vinū spre noi.

VENTILĂ. Dela ei vomū afla multe.

STAMATE. Să ne încredințāmū despre Manta . . .

BCU Cluj / SCENA II. City Library Cluj

PRECEDINȚII, MANTA ȘI CRISTEA.

VENTILĂ (*salutāndū*). Bine ați venitū, viteģii mei frați de arme!... (*lui Manta*). Ce te-ai fostū făcutū, luminate sftnice? (*lui Cristea*) Te vęģlū camū posomorītū, ğiupāne armaģū? (*le strēnge māna*).

DANU. Se va fi împācāndū cu cugetulū seū, care' lū furnicā.

STAMATE. I s'a încruntatū cerulū!

CRISTEA (*stā pēnē aci în vorbă cu Bēkes și Horvat*). Ce felū?... Nu vedeți că s'a innegritū tōtā lunca Cālugērenilorū de mulțimea oștei lui Sinan?

MANTA (*îngrigitū*). Pasū de'ți mai fiā voiā bună!

HORVAT (*ironicū*). Ce ve pasā? Nu este Mihaiū cu voi?

BĒKES (*rîģēndū*). O mână de omeni — doue sute mi de Turci să bage grōză în Căpitanii lui Mihaiū!

VENTILĂ (*a-parte cu Manta*). Te aveamă prietenă de aprópe; ți-amă dată tótă încrederea mea; vei călca tu gîturămêntulă?

MANTA. Pécătuimă, Căpitane, în fața țerrei și a lui Dumnezeu. Toți suntemă frați de ună sânge, și Mihaiă e Domnulă nostru. Vrăsmașii nostri se voră folosi de rêtăcirea nóstră și ne voră călca în picioare.... Voiă să te vędă pe tronă, dar nu însă cu prețulă trădării!

VENTILĂ (*totă în secretă*). Va să șică, nu mai ești cu noi?

MANTA. Sum fratele vostru de arme!

VENTILĂ (*măhnită*). Destulă! Te-amă înțellesă. Căința tea este pré-tărđiă . . .

HORVAT (*în același timpă stă retrasă în vorbă cu Békes a-parte*). Merge de minune! Ventilă e stăpănită de plăcerea domniei. Are o mulțime de prietenă în tabără. S'a trecută cu domnia lui Mihaiă. Măne ellă nu va mai fi!

BÉKES. Ce va șice la tóte acestea Batory?

HORVAT. Pușină ne pasă! Ce are a face resbunarea suppușiloră cu folósele stăpântului?

CRISTEA (*care forma ună altă grupă, conversândă cu Stamate și Dană*). Vă mărturisescă, că tăcerea ți posomorîță și viclénă mă face să tremură. Ea mă înspăimêntă! Inceșiturile frunței salle ascundă ună trăsnetă, care ne va nimici . . .

STAMATE. Amă mersă pré-departe. Témă mi-e că dacă vomă și scăpa de mânia lui Mihaiă, o să perimă sub blăstemele țerrei.

DANU. Eă mă adăstă în tótă clipa la fulgere și trăsnete din parte-ți.

CRISTEA. Nu ți-a trecut vremea; lassă-'lă să ăssă din ispită și ni va cănta cânteculă!

STAMATE. Ne-amă încurcată reă cu afurisitulă de trattată!

DANU. Stăi să'ă veđă urmărele, ca să ctinosă pre-pastea, în care ne-a aruncată orbia noastră!

MANTA (*în vorbă cu Ventilă*). Primejdia este mare pentru noi toți; binele țerei cere dela toți fiilă ei înfrățire unilă cu alți și împăcăciune cu ună Domnă atătă de vitéză . . .

VENTILĂ. Nu ne-a încurcată ellă cu Turcılă? Nu ni-a addusă ellă óstea păgână în țerră?

MANTA. Așa'ă... dar înse . . .

VENTILĂ (*căđându-ă în vorbă*). Fii statornică! A fi curtenu Domnului nu va să șică a'și iubi țerra. Lingușirea perde și pe lingușitorulă si pe cellă lingușită!

HORVAT (*în publică*). Să ne retragemă, Căpitană! Lipsa vóstră de lóngă Domnă va da locă la bănuțelilă ...și... măi scilă!

BÉKES. Fratele Horvat are cuventu. Mihaiă ne urmăresce și în somnă. Ochiulă lui este neadormită!

STAMATE (*observându apropiarea Buzesciloră în fundulă scenelă spre drepta*). Frațilă Buzeștilă.

CRISTEA (*ca fulgerată, îndreptându'ă privirea în acea direcțiune*). Da!... ei suntă; pară a veni spre noi.

VENTILĂ. Așa'ă.

DANU. (*cu ochilă îndreptațilă în acea parte*).. Măi e și ună allă treilea.

BEKES (*agitată*). Nu va fi cumva Mihaiă?

CRISTEA. Nu!

VENTILĂ. E Radu Calomfirescu.

HORVAT (*îngrigiti*). Să mergem!

VENTILA. Aïdem!

BÉKES (*apropiindu-se de Ventilă*). Ce creşti despre Manta?

VENTILA. L'amă dăscălit!

STAMATE (*zorindü*). Nu mai e de stată aici . . . Aïdem!

VENTILĂ (*cătră Cristea*). Te-ai legatü cu giurămëntü! Nu uita.

CRISTEA. Era de prisosü a'mi mai aminti!

HORVAT (*impacientü şi confusü*). Se apropie . . . Se apropie!

VENTILA. Să ne strecurămü binişorü, fie - care la locul seü. (*toş esü spre stânga*).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SCENA III.

RADU, CALOMFIRESCU, STOLNICULU STROE ŞI
SPÂTARULU PEDA.

(Venindü tustrei din dreapta; Radu Calomfirescu păşindü inaintea lorü în direcţiunea spre stânga, pe unde a eşitü Ventilă cu ai seü, şi silindu-se a-y recunnosce).

STROE (*urmăririndü cu ochit pe Radu în acea direcţiune*). Nu 'i pociü deosebi... Sunt pré îndepărtaţi;

CALOMFIRESCU. Mă prindü pe capulü meü că este Ventilă! . . .

PEDA. Ventilă?

STROE. Nu s'a vëdutü astă-şî în cortulü domnescü.

CALOMFIRESCU. Lipsia şi Manta! Ce să şicü . . . nu-mi pré-place purtarea Banului. Şovăirea şi neliniştea lui îmi dă unü prepusü. In câtü despre Ventilă,

mi-ași pune capul că este unî tradătorü! Mișelia cu tratatulü e fapta lui . . .

STROE. A scosü din minți pe bietulü Manta.

PREDA. Și Miha'ü, vitezulü nostru Domnü, în locü d'a strivi năpârca sub piciorulü seü, o scutesce în sênulü domnescü!

CALOMFIRESCU. Nu scii tu, spătare, că din pecate astü-feliü e firea Românu'ü? Îi place să respălătescă reulü, ca și binele, cređëndü că vă împăca pe vrăsmașü prin mărinimiä!

STROE. Vă cãntamü eü de multü, că acestü sufletü negru și-a pusü în capü a se urca la domniä cu orî-ce prețü!

PREDA. Ca să agiungă pênë la tronulü lui Mihaiü, trebuiü să trecă peste össele nöstre!

CALOMFIRESCU. Voindü Dumneđeü, tronulü românu'ü nu va mai fi prețulü trãdãrei?

STROE. Dumneđeulü pãrinșilorü noștri va ocroti țerra!

PREDA. Pãgânulü tremurã de vitegia lui Miha'ü și a östei române! Credința nöstrã e la Dumneđeü și în dreptate! Ea ne va întãri brașulü, ce-lü redicãmü în apërarea țerrei și a lumei creștine.

CALOMFIRESCU. Tremure Osmanlãii! Voindü Ceriulü, îi vomü arunca în Dunãre, de arü fi ei la numëru câtu-ï frunđa și érba!

STROE (*mișcatü*). Așa te voiü, fratele meü! Mãna ta, și 'n brașele mele (*îmbrãțișãndu-lü*)! Sã te strîngü la peptulü meü!

PREDA (*mișcatü ca și Stroe*). Ânima mea îmi spune, că și de astã datã vei fi fruntea frunțașilorü!

CALOMFIRESCU (*transportatü, ținëndü pe fie-care*

de mână). Amă învățatū dela frați Buzesci, ce va să dīcā viteđia și mândria ostașuluī românū!

STROE. Strîngēadu-ți mîna, simțū că-mī trece prin vine foculū ānimei tale!

PREDA. Da! vomū lupta ca lei, spātare; vomū învinge, căci trebuī să lāsămū urmașilorū noșuri sānta moștenire străbunā!

CALOMFIRESCU. Dumnezeu va fi cu noi!

(Din afară se audū strigāte de Ura).

STROE. Este Mihaīu. Să ne 'ntōrcemū la locurile nōstre.

PREDA. Să nu perdemū dīn ochi pe Ventilā!

CALOMFIRESCU. Békes și Horvat suntū turbați de mânia asupra luī Mihaīu, căci i-a îndepārtatū, și amū cuvinte întemēate a presuppune, că ei stāū în strînsā legăturā cu Ventilā și împārtășescū tōte cugētările luī.

STROE *(cu unū surisū desprețuitorū)*. Cellū ce nu se teme a da peptū cu Islamulū înfuriatū, care a bāgatū grōzā și spaimā în tōtā lumea creștinā, va sci să nesocotēscā uneltirile mișeilorū trādătorī!

MAI MULTE VOCI *(mai apropiate, dar totū din esteriorulū scenei)*. Ura! . . . Ura! . . . Ura! . . .

PREDA. Ura! . . . S'apropie.

CALOMFIRESCU. Să trecemū curēndū în cēta domnescā.

(Căteșl trei essū la drēpta).

SCENA IV.

Séra. Mihaii, însoțit de totă suita lui, vine din dreapta scenei. Fiul său Petrașcu, banul Mihalcea, logofătul Dumitru, aga Stoica, frații Buzesci, Radu Calomfirescu, clucerul Ventilă, banul Manta, clucerul Stamate, logofătul Cristea, vistiierul Danu, generarii ungurești Horvat și Békes, apărându pe scenă se împart în mai multe cete, stândă unul în dreapta, alții în stânga; Petrașcu, Mihalcea, Buzescii, Stoica și Calomfirescu, rămân în apropierea Domnului; guarda se așează în fundul scenei, începând de la cortul domnesc și formând o liniă de front.

SUITA (*apărându pe scenă repetă întreitul strigăt*)
Ura!

MIHAIU (*oprindu-se în centrul scenei, după o pauză*).
Vă mulțumesc, dragii mei armași! Urarea voastră este o dovadă de iubirea și încrederea oștei melle. Ea face puterea unui Domn. In agiunul luptei, ce ne așteptă și dela care atîrnă sôrtea țerrei noastre, această dovadă de bun semnu îmi spune că vom învinge, căci suntem hotărîți să murim! Vulturul falnic, martorul vitejiei vóstre în atâtea resboie, nu va lipsi nici de astă dată a ne însufleți prin puternicul seú farmecú!... Pronia cerescă va ocroti armele române!

MIHALCEA. Dumneșeul părinților nostri este cu voi, Dómne!

Toți. Ura!... Ura!... Ura!...

MIHAIU (*cătră Mihalcea*). Înțelepciunea ta, vitejia Buzescilor, brașul spătarului nostru Calomfirescu, petruderea armașului Stoica, este o chează pentru biruința noastră. . . . In atâtea rânduri ați îngrozit pe păgâni! . . . . Sultanul Amuratú și îndrăznețul Mustafa-Pașa au fostú nimiciți prin bărbăția oștei noastre, povăzuite de voi, vitejii mei căpitan!... Țerra va bine-cuvênta adducerea aminte a fiilor ei și va încununa mărețele vóstre isbênđi cu laurî de nemurire!

STROE. Umbrele mariloră nostri străbuniă suntă cu Mihaiă, și Mihaiă este cu noi!

MIHAIU (*adresându-se la Horvat și Békes.*) Spuneți, domniă mei, prințului vostru, fratelui mei Sigismundă Bătory, tôte câte li-ați vădută cu ochiă vostri. Spuneți că Românulă Mihaiă i-a cerută prietenia pentru binele creștiniloră, érá nu de frica Islamului!.... Veți face bine a-lă încredința, că în tabăra noastră n'ați putută găsi nici trădare, nici desnădejduire.... Óstea lui Mihaiă, fiindă pătunsă numai de iubirea țerei, va sci să învingă și fără agătutorulă veciniloră creștină. Intorcându-vă acumă la Domnulă vostru, arătați-i frățescile noastră urări....

HORVAT (*salutându cu supunere*). Voiă îndeplini cu sânteniă domnesca vóstră voință.

BÉKES (*imitându esemplulă lui Horvat*). Cerulă bine-cuvinteze creștinésca vóstră întreprindere.

MIHAIU (*congediându-i*). Dumneșeă să vă aibă sub sântulă seuă scută!

(*Horvat și Békes se retragă. — Mihaiă îi urmăresce cu ochiă*).

VENTILA (*stândă la vorbă cu Stamate a-parte*). Nu mai încape îndoială; Mihaiă scie totulă; Manta, împinsă de căință și spaimă, i-a destăinuită neaperată scopulă nostru....

STAMATE (*a-parte*). Noiă amă fostă uitată că avemă a face cu ună leă, totă atâtă de grozavă în resbunare prin mărinimiă, pe cătă este de puternică în luptă prin viteđiă.

MIHAIU (*adresându-se la Ventilă, care se apropiase de dēnsulă*). Amă vădută cuprinsulă trattatuluiă, ce

ați încheiată în numele nostru. Nu vă putem ascunde adâncă noastră măhnire. Ați călcată giurământul, trecândă în tabăra vrășmașului, pângărindă numele nemului românesc, umilindă România voastră și a noastră. A închina țerra celui mai neîmpăcată și mai nepuținciosă dintre dușmanii nostri creștini, este ispita cea mai negră. Dumneleu înse, care vede durerea țerei, o va scuti de rușinea, ce-î-ați uneltită în orbia voastră. Mihaiu, allesulă poporului, spriginită de falnicii sei ostași, își va da cea din urmă picătură de sânge ca să apere moștenirea străbună. Amă avé cuvinte tari să vă răpimă dreptulă d'a lupta sub vulturulă română pentru frumoasă noastră țerră, pe care ați trădat-o cu atâta nepăsare; dar giudecândă că în aceste grele timpuri ea are trebuință de toți fiii ei, nu voimă ca măsura pedepsii să fie asprimea noastră. Noi vă privimă de vrășmași ai nostri domnesci, dar vă poftimă să dați țerei ce este allă ei. Mihaiu va sci să pedepsescă cu mörte numai pe trădătorii de țerră!

MANTA, STAMATE, CRISTEA, DUMITRU (*cădlëndü în gemunchi*). Iertare... iertare, Dómne.

MIHAIU (*observândü pe Manta*). Ce vëdă! Banulă nostru Manta... în ceta păcătoșiloră?!

MANTA. Amă păcătuită și eă, Dómne! Amă rătăcită, și vă ceră în remușcarea mea domnescă voastră iertare.

MIHAIU. (*agitatü, întorcëndü-și privirea dela ei*). Rădicaș-vă! Nu voiă să cunoscă numărulă rătăcițiloră fii ai Romăniei.

MANTA, STAMATE, CRISTEA, DUMITRU (*mişcaș*). Vă giurămă credință pêne la mörte!.... Vă giurămă,

înălțate Dómnne, că vomă spăla nelegăuțele nóstre unel-
tirii cu sângele nostru....

MIHAIU. Sănțenia datoriei nóstre cătră țerră mă
împacă cu voi toți.

TOȚI. Ura Domnului nostru!... Ura!... Ura!...

MIHAIU. Acumă e timpulă a ne despărți, ca să
ne întărimă prin repaosă pentru luptă... Noi amă luată
tóte măsurile trebuincióse. Voi, Capitani mei, veți
îngrigi ca în zioră de ți tóta óstea să fie aședată în
băttaia; la ánteifulă semnă eă mă voiu găssi în frunte,
gata a mtri séu a învinge cu voi!.. Dumnezeuă va
agăuta armele nóstre.

TOȚI. Ellă va fi cu noi!!

*(Toți, afară de Mihaiă și Petrașcu, se retragă din
preună cu guarda).*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SCENA V.

MIHAIU ȘI FIULU SEU PETRAȘCU.

MIHAIU. Mergă și tu, fiulă meă, și încercă puțină
repaosă.

PETRAȘCU. Nu mă depărta dela tine, părintele
meă! Fiulă lui Mihaiă va să învețe dela Domnulă
țerreă datoriele ună Domnă Română.

MIHAIU *(îmbrățișându-lă)*. Scumpulă meă fiă...

PETRAȘCU. Mi-ai dată voiă, Dómnne, să vă în-
soțescă în tabără ca să potă lua parte la greutățile
acestuă uriașă resboiă.

MIHAIU. Veă învęța a cunnósce, fiulă meă, că în
timpură grele loculă Domnului este în fruntea óstei,
cáci viața lui e a țerrei! Invață a cunnósce, că pétra

cea mai scumpă în coróna domnăscă fiindu iubirea și încrederea poporului, care face fala și tăria scaunului domnescu, numai cugetul datoriei împlinite, chiară cu prețul vieței, din partea allesului seú, póte fi o resplată potrivită cu acellu odoru nestimatú.

PETRAȘCU. Voiú păstra cu scumpătate în anima mea, domnăscă voastră povăț. Ea va trece dca mine ca unú amanetú sacru la urmașii vostri.

MIHAIU. Este singura bogăția, ce vė lassă Mihaiú, părintele vostru, ca moștenie. Tu, fiulú meu, vėi avé sânta povară a face din ea podóba casei nóstre.

PETRAȘCU. 'Iți gúurú, părintele meu, că orí-care va fi sórtea mea, orí-care va fi voința și hotărîrea țerrei cu fiulú lui Mihaiú, nemicú nu mă va abate din callea datoriei melle de Domnú și de suppusú românú. BCU Cluj / Central University Library Cluj

MIHAIU. (*mișcatú, luându-lú de mână*). Bine-cu-véntatú fie cerulú, că nă-a hărăzítú acéstă clipă de fericire în agúunulú d'a ne împlini datoria domnăscă cătră țerră, în fața trufașului págânú... Mě fericescú ca tatá, mă fericescú ca Domnú, puténdú lua cu mine încredințarea, că voiú lăssa țerrei melle unú suppusú credinciosú în tine, fiulú meu! Vėi fi unú Românú vrednicú de acestu mărețú nume, care este d'o potrivă temutú și prețuitú la vrăsmașii nostri crestini și págânú!... Vrednicú de acestu scumpú nume, a căruí mărire a străbátutú péné la țermurii vechiului Tibru, unde este légénulú falnicului nostru némú.

PETRAȘCU. Sum fiulú lui Mihaiú, mă voiú sili să trăiescú ca ellú pentru binele strălucitei nóstre țerre, înfruntându mórtea ca și ellú!

MIHAIU. Ești odorulú meu! Scumpa nóstră țerră,

bogată în simțului de dreptate ca și'n comóre de vi-tețliă, va sci să respălătescă binele și reulü chiarü și fiulü nostru.

PETRAȘCU. Gîudecata țerreï va fi pentru mine, gîudecata Cerulü.

MIHAIU. Glasulü poporulü este glasulü luï Dum-neșelü, și numai allesulü țerreï pôte fi unsulü Dom-nulü!

PETRAȘCU. Crestinésca vóstră învêțatură mă va feri și măi multü de ispitele deșertăciunilorü lumesci.

MIHAIU. Timpulü noșii este înaintatü, fiulü meü, trebue să ne despărțimü, ca să ne putemü întelni în șlori de și la loculü datoriei nóstre.

PETRAȘCU (*plecându-și capulü*). Mă suppunü, ce-rêndü binecuvêntarea vóstră.

(*Esse după cêlütü îmbrășișeză Mihaiü*).

SCENA VI.

Mihaiü singurü, apoi aparițiunea geniulü.

MIHAIU (*petrecêndü cu ochiș pe Petrașcu; după o paușă*). Mergü, fiulü meü.... mergü.... repausulü este numai pentru voi. Mihaiü nu pôte avé somnü... Dom-nulü țerreï trebui să fie pururea deșteptü.... Ellü va veghia pentru voi toșii.... Păgânulü stă la porți!... Ellü a pângăritü sântulü nostru pămêntü, dar Dumneșelü părinșilorü nostri, nu ne va părăsi în acéstă cumpênă de viață sau mórte pentru poporulü românü... (*după o paușă*). Dómne allü puteriï, caută spre noi în nenüăr-ginita ta îndurare!... Fă Dómne, ca cuviosulü teü po-porü, acestü poporü de ânimă și plinü de viață, să se

maî rădăce o dată cu fala numelui seî din trecutü!... (*meditândü*). Islamulü a călcatü sub picióre sânta ta cruce, și poporulü românü este singurulü, care se scólă în numele teü să apere creștinătatea!... Tinde'î, Dómne a totü-puternice, mâna Ta de agütörü, căcî este creștinü. Ocrotesce armele nóstre, căcî scopulü nostru e sântü!... (*îngenuchindü*). Mare ești tu Dómne, lăudatü fie numele teü! Șerbulü credinciosü își plécă genuchî în fața ta și-ți cere scutulü teü! Agütă'mî Dómne să'mî îndeplinescü datoria cătră țerră și poporulü românü, care și-a pusü sörtea în mâinele allesului seü! Fă, Dómne, ca armele nóstre să supună pe vräsmașulü păgânü!... Și voi, umbre străbune, umbre mărețe, însuflați-ne viteșia vóstră, ca să ne putemü face vrednicî de falniculü vostru nume!... (*va să se rădăce, dar îi apare fantoma lui Traianü în fundulü scenei, în chipü de geniü, înconșturatü de o lumină radiósă, și nêndü în mână acuila romană; Mihaiü, stupefactü de sgomolulü aparițiunii, remâne pironitü în pozițiunea sa și cu privirile spre acea parte*).

GENIULU. Mihaiü, rădică-te din pulbere!...

MIHAIU (*emoționatü*). Cine ești tu, umbrăcerescă?

TRAIANU. Umbra străbunului vostru... Traianü, părintele poporului românü!

MIHAIU. Traianü! Geniulü némului meu! Uriașulü Daciei! Ce cerî dela șerbunulü teü? Care este voința ta, umbră măreță?!

TRAIANU. Să rădicî coloniile Romei neperitóre, să desrobescî țerile Daciei, să sfărâmî giugulü rușinosü!

MIHAIU. Islamulü s'a rădicatü assupra nóstră cu puterî nebiruite! Vecinî creștinî ne urescü, ne piz-

muescū, ne tradă. Strănepoții tēi sunt părăsiți și uitați de sângele lor!

TRAIANU. Veți învinge!... Vulturul nostru își va da izbânda. Eu voiu fi cu voi!

MIHAIU. Umbră sântă! Farmecul numelui teș, care ni se arătă în tôte faptele mari alle firii întregi, a ținutū viața în noi, a măritū viteșia nōstră! Vécurile, ce au înghițitū atâtea némuri, n'au pututū răpi numele teș din sufletulū nostru.

TRAIANU. Credința vōstră în strelucitulū vostru nume și sânge, va mântui poporulū românū! Frații vōștri dela Tibru, Ebru și Seina vorū auđi mâne glasulū vostru și vă vorū veni în agiutorū! Stéoa ta va străluci pe câtū timpū veți remâné credinciosū chiamării telle și veți iubi numai poporulū teș! (*disparëndū*) Nu te încrede în némuri...

MIHAIU. Carī suntū acelle némuri? Spune-mi, spune-mi, umbră sântă! Părinte allū Românilorū! Mai stăi... Mai stăi! (*despărëndū lumina*) A despărutū! M'a părăsitū!

TRAIANU (*din îndepărtare*). Voiu veghīa asupra vōstră.

MIHAIU. (*încuragiatiū*). A! Este glasulū lui! Ascultați cum se întinde, cumū cresce, isbitū din stâncă în stâncă, și resbate pēne la noi (*meditândū*) Nu este o nălucire amăgitoare! Eramū deșeptū, l'amū vēcūtū! Mī-a vorbitū. Era elū, stēpânulū Tibrulū! (*privindū spre partea unde i s'a arătatū geniulū*) Vedenia îmi arată, îmi face semnū, îmi comandă. Da. Mē supunū ție, umbră sântă! (*după o pausă*) Voiu veghīa asupra vōstră! Veți învinge! mī-a șissū ellū. Așa dar la luptă... acumū... indată! Îți giurū, umbră străbună, că voiu

îndeplini voința ta. La arme, aproziți mei! Dați-mi vulturul! armele melle! aduceți-mi calul meu! Să mergă a sfărâma giugul păgânului (*mergându mai în fundul scenei și ordonându*). Degrabă semnalul! Să trecem în foc... Semnalul! Să deschidem lupta!... (*Semnalul se dă prin cornuri, toți căpitani se adună, sentinelele aduc vulturul, alți armele, și în fundul scenei se aduce calul.*)

SCENA VII.

MIHAIU, CALOMFIRESCU, MIHALCEA, FRAȚII BUZEȘCI,
MANTA, STOICA.

(*Vin din toate părțile gătiți a intra în luptă*),

MIHALCEA. La semnul vostru, Doamnă, noi toți deștepti vă adestăm.

MIHAIU (*ținându în mâna dreaptă vulturul și în mâna stângă spada*). Desteptu este și trebuî să fie totu Românul, cându țerra e în pericol. Cei vitezi adastă cu nerăbdare ora ca să-și dea viața pentru pământul străbun, și voi, armașii mei, sunteți soții lui Mihai!... La luptă dar cu mine!... Să perim pene la cellu din urmă, seú giugul să sfărâmăm! Mi de morți să împărțim isbindu păgânătatea, și atunci cu mândria faptelor noastre să sărutăm pământul României, străvechiul nostru pământ, binecuvântându pe D-deu!!

STROE. Stăm gata, stăpâne, la domnesca voastră comandă!

STOICA. Gata să murim seú să învingem, ca creștinii smeriți și ca supuși fil ai țerei.

RADU. Cu bucuriă ni vomă da viața pe câmpii frumóseî nóstre țerrî, ca să'î vindecămă ranele grele.

CALOMFIRESCU. Tremure barbarulă de armele române, de brațulă lui Mihaiă!

MIHAIU. Mircea, Vladă și Radulă, falnicii nostri străbuni, aă arătată lunei, ce va să ăică Românulă în arme resculată!... Viața unui omă în viața țerreî este o picătură în mare; dar numele plutesce d'assupra valuriloră, bine-cuvântată seă blăstemată, ursită iubirii seă ureî! E grozavă nemurirea unui trădătoră, éru nepăsarea este totă una cu trădare! Nu, nu, armașii mei!... I'ii de viteđi, nu veți dori voi, ca Românulă să se pérđă în amarnica robiă!... Eă vă gúură pe viulă Dumneđeă, că austrulă ăileî nu va trece și semiluna va dispăre, departe peste alle nóstre hotare. BCU Cluj / Central University Library Cluj

MIHALCEA. Niazlovulă va roși!

RADU. Invingerea seă mórtea ne va scăpa de ocară și de rușine.

CALOMFIRESCU. Păgânulă se va perde, seă noi toți ne vomă sfărși.

STROE. Să murimă... Să murimă toți pentru scumpa nóstră țerră!

MIHAIU. Dar!... Să murimă, spătării mei... Să murimă cu arma în mână, ca o țerră viteză și română!... Înainte... înainte, puî de lei... Curgă sângele vrășmașă!... Afle lumea, că Românulă este mare.

TOȚI. Ura!... Ura!... Înainte! înainte!...

(Toți se tragă spre stânga, după disparițiunea loră la câte-va secunde se aude sgomotă de arme și bubuitură de tunuri).

SCENA VIII.

BÉKES, HORVAT, VENTILĂ, DUMITRU ȘI STAMATE.

(*Vină într'unu sufletu din dreapta*).

HORVAT (*în vorbă cu Ventilă și Békes*). Incepe danșul.

BÉKES. A intratî în horă.

VENTILA. Este hora morții!... Amă vĕdutu cobeasburându astă nôpte pe de asupra cortulu sĕu.

DUMITRU (*cu timiditate și ingrigitū*). Să nu fi fostū cum-va cobeas năstră!... Amă avutu unū visū afurisitū, par'că'mi totū sbura pe denaintea ochilorū acea iazmă de pasere și nu se mai îndepărta dela mine.

STAMATE (*indispusū*). O s'o pașimă vĕ șicū!... Facemū reū, Ventilă!... Blăstemulū țerrei!...

HORVAT (*intrerumpĕndu-lū*). Ne-ai oficatu, căpitane, cu cobile telle.

(*Din affară se audū strigăte, detunări de puscă și bu-buitulū tunurilorū*).

VENTILĂ (*cu încordare*). Acestū strigĕtū?!... Va fi șipătulū desperarei!... Lupta s'a înverșunatu.

BÉKES. Sinanū îllū va fi izbitū în animă.

HORVAT (*cătră Ventilă*). Fi-vorū ai vostri țari de ângerū, în momentulū....?

VENTILĂ (*în taină*). Eī nu vorū întra în focū.

DUMITRU (*se apropie de ei, după ce vorbise în secretū cu Stamate*). Să trecemū la ôste; aici nu ni este loculū.

STAMATE. Lipsa năstră ne va trăda.

VENTILĂ (*făcĕndu-se a nu înșellege sensulū cuvintelorū lui Stamate și Dumitru*). Aidemū, căci altū-cumū

ni p^ote sc^ăpa din m^ân^ă! (*în taină lui Békes*). Nu'ı voi^ı perde din ochi.

BÉKES. De astă dată n'are a face cu nemernici d'ăi lui Mustafa.

STAMATE. Maı scii!... Mihai^ı crede în st^éoa ț^{er}rei!.. Inving^ênd^u, ce se va allege de noi?

DUMITRU. Rușine și blesteme.

(*Se repetă sgomotul^u apropiindu-se din ce în ce mai mult^u.*)

VENTILĂ. Sgomotul^u s'apropie.... țipetul^u creșce. Ce va fi ore?^ı...

HORVAT (*cu satisfacțiune*). L'a răzbit^u... l'a înbrân-
cit^u... s'a sfârșit^u cu viteția lui!...

VENTILĂ. Acum e timpul^u!... Aidem^u.

DUMITRU, STAMATE. Să mergem^u, fie-care la lo-
cul^u se^ı...

(*Câte-și trei dispar^u.*)

SCENA IX.

BÉKES și HORVAT.

BÉKES (*îl însoțesce p^ên^ê în fundul^u scen^{ei}; privește un^u moment^u spre firmament^u; se întor^{ce} la Horvat în fața scen^{ei}*).... S'a roșit^u ceriul^u!.... În st^ânga și drepta se vede un^u foc^u însp^âmînt^êtori.

HORVAT (*cu ură și pasiune*). Ah!... numai de l'ar^u put^ê sf^êr^âma!

BÉKES. Tu'ı ceri m^orte, și el^u... el^u...

HORVAT (*căd^êndu'ı în vorbă*). Viața lui este m^orte-
tea n^émuli^u nostru!.... l'am^u petr^uns^u ta^ınicele cuge-
t^âri... l^ı cunosc^u ț^ınta.

BÉKES (*după o pauză*). Putemî ave ore încredere deplină în Ventilă?... Ni va închina elū țerra?... Cugetat'aî maturū?... Să nu fie mai îndrăcitu decătū Mihaiū... Și elū este unū puiū viclénū de Românu!

HORVAT. Ventilă pôte fi viclénū, dar nu este Mihaiū! (*din afară resbatū urârile și strigêtele de triumfū; foculū slăbesce.*)

BÉKES (*ca fulgeratū*). Strigête de triumfū?!... Urări!... elū a învinsū!... Sörtéa a hotârîtu între Sinan și Mihaiū.

HORVAT (*palidū și înfuriatū*). E unū blâstemū... Unū blâstemū pe némulū luī Arpad!

BÉKES (*îngrigitū*). Ce'î de făcutū?

HORVAT (*confusū și turbatū*). Acestū omū satană s'a născutū ca să ne supună pe toți... Să cucerescă lumea!... O să'î ducemū gróză în visū și descepti. . În resboiū și pace!... Ah!... Turbezū... Îmī blâstemū viața, căci trebui să'lū admirū și să me închinū luī!...

(*Sgomotulū se apropie*).

BÉKES. Óstea se apropie... se apropie!

HORVAT (*sfîșiiindu-se de turbare și rișîndū ca într'unū deliriū*). Ha, ha, ha!... Sinan!... Trufașe Sinan!... Unde'î este fieroșia?... Unde'î vitegia Ianiciară?!... Sfêrămatū... Nimicitū... Ha, ha, ha!... Doue sute miī de musulmanī fanaticī, sdrobiți d'o mână de Români!... Mihaiū... Rómânulū Mihaiū te-a rușinatū... Te-a umilitū!... Ha, ha, ha!... Sinan!... Trufașe Vezirū!!...

BÉKES. (*îngrozitū și nelinistitū*). Ne vorū călca aici!... La ce mai stâmū!!...

HORVAT (*ca redesceptatū din meditațiunī, tremurândū*). Să mergemū... Ai dreptate... Ne vorū călca... Aidemū!... (*Ambiț essū.*)

SCENA X.

(Scena se prefăce prin rădicarea unei perdele intermediare despre fundul scenei, într'unu câmpu de tabără, aşezatū pe vadulū Călugărenilorū, care reprezintă triumfulū ōstei române. Arma'a lui Mihaiū se vede în fundulū scenei într'o poziţiune triumfătoare; unū despărţimēntū de cavaleriă petrece pe prinşii turci şi iătarī, trecēnduī pe sub sâbiī; tunurile, stēguri turcesci ocupate dela vrăşmaşū, staū în drepta scenei, păđite de soldaşī romāni. Mihaiū stă călare în mijloculū spătarilorū sei, ținēndū stēgulū profetului în mână stīngă. Petrascu ține în mână Vulturulū țerei; Mihalcea, Stoica, frajii Buzesci, Calomfirescu, Manta, Ventilă, Stamate și Dumitru staū în giurulū lui Mihaiū; la rădicarea perdelei muzica încetāndū, începe o întreită urare.)

TOȚI. Ura!... Mihaiū... Vitezulū țerei!...

MIHALCEA. Ura!... Makedonulū Romāniei!!

MIHAIU. Dumneđeū a fostū cu noi!... Ceriulū a binecuvētatū armele ce le-amū rădicatū în apērarea Țerei și a Crucei!... Lupta nōstră a fostū sāngerōsă, dar hotāritōre!... Viteđia vōstră, dragiī mei spātarī și fraşī de arme, a însufleșitū bārbăția ōstei nōstre!... Mārețele umbre alle marilorū noștri strābuņi sunt vesele și māndre de acēstă uriașă izbāndă!... Ea va rădica pe vadulū Călugărenilorū unū monumentū neperitorū acestei frumose țile, care va spune lumei, că māna de Romāni viteđi, care a invinsū ōstea trufașului Sinan de unū numerū inđecitū, a trebuitū să fie tare în iubire pentru țerră și lege!.. Va spune, că virtușile strābune n'au peritū la Romāniī vēcului nostru!... Că Romānulū, de și micū la numerū, de și pārsitū de puterile crestine, a sciutū să infrunte mōrtea și să dea peptū cu puterniculū vrăşmaşū alū creștinătașii!... Cunōscă de astāđi înainte Europa creștină, că porșile ei sunt în māna nōstră!...

TOȚI. Ura!... Ura!... Ura!...

MIHAIU (*avēndū și țintișit ochiū asupra lui Ventilă*). Uneltirile pēcātosilorū au căđutū!... Divanulū Domniei nōstre va hotārī asupra uneltitorilorū îndāretnicii!!

FINE.

SE AFLĂ DE VÎNDARE LA TÓTE LIBRARIILE ȘI LA
SUBSEMNASUL

RONDUIALA CUNUNIEI

MUSICA
PRELUCRATA ȘI ARANGIATA
PENTRU

PIANO

de

GAVRIILU MUSICESCU,

Professoră de Musică vocale la seminariul de Ismail.

OPULU IV.

Tipărită cu cheltuēla Pré-Săntitului Episcop allă Dunărei-
de-josă MELCHISEDEK și a domniei-sēle domnului IOAN
WEISS, tipograf.

PREȚUL 5 LEI NUOI.

Doritorii ce vor lua mai multe are ună rabat.

MANA DE MORT

URMARE LA

GONTELE DE MONTE-CHRISTO

de

AL. DUMAS.

CU DECE ILLUSTRATIUNI.

Traducție de

B. V. Vermont.

PATRU VOLUME A 2 SFANȚI.

Tipograf-Editor Ión Weiss, Strada Clemenței No 15.